

AAL Statusrapport 2011

AAL JP (Ambient Assisted Living Joint Programme)

Kontaktperson: Maja Arnestad og Tron Espeli.

AAL (Ambient Assisted Living) ble startet i 2008 som et frivillig samarbeidsprogram med hjemmel i EU-traktatens art.185. Prosjektfinansieringen kommer fra nasjonale kilder og EU-kommisjonen (ca. 60/40-fordeling). 23 land deltar i AAL, 20 EU-land, Norge, Sveits og Israel.

AAL-programmet støtter prosjekter om innovative IKT-baserte løsninger (produkter og tjenester), som vil øke eldres livskvalitet og samtidig gi utviklingsmuligheter for europeisk næringsliv, spesielt SMB. Norge deltar i AAL gjennom Forskningsrådets program IT Funk, som kanalisierer den finansielle støtten fra Norge og EU, og forvalter kontraktene for norske deltakere i AAL-prosjekter. Evaluering og prioritering av støtteverdige prosjekter finner sted gjennom en sentral prosess, der medlemslandene bidrar med nasjonale eksperter og generalforsamlingen vedtar den endelige listen over prosjekter som anbefales finansiert. For hver utlysning må medlemslandene angi hvilken økonomisk ramme de stiller til disposisjon for den aktuelle utlysning. Norske deltakere må bidra med en betydelig egenandel, vanligvis 50 %.

UTLYSNINGER OG RESULTATER

AAL har hittil gjennomført fire utlysninger, en per år. Etter fire utlysninger er 101 prosjekter i gang, 12 av dem med norske partnere, i de fleste tilfelle 2-3 i hvert prosjekt. Fire prosjekter ledes fra Norge, av henholdsvis ett forskningsinstitutt og tre SMB.

Den første utlysningen (Call 1) fant sted i 2008, med tema IKT-baserte løsninger for å forebygge og lette kroniske tilstander hos eldre. 11 av 117 søknader hadde norske partnere, og blant de 62 som ble funnet støtteverdige var Norge med i 7. Budsjetbegrensninger i flere land førte til at kun 23 prosjekter ble realisert, 4 med norske partnere. Den norske rammen for støtte til nasjonale partnere var 1 mill. euro, og sammen med EU-bidraget var dette tilstrekkelig til å finansiere den norske deltakelsen i de prosjektene som lot seg realisere. Den norske andelen av EU-finansieringen i Call 1 ble 610 000 euro, som tilsvarer vel 3,5 % av EUs prosjektstøtte i Call 1.

Call 2 (2009) dreide seg om IKT-baserte løsninger som fremmer sosial kontakt, aktivt levesett og samfunnsdeltakelse blant eldre. Av 104 søknader hadde 6 norsk deltakelse, 4 av dem kom blant de 40 støtteverdige etter den sentrale evalueringen. 31 prosjekter ble realisert, hvorav 3 med norsk deltakelse. Det fjerde falt ut i siste øyeblikk pga problemer med den danske prosjektkoordinator. Den norske rammen i Call 2 var 800 000 euro, som var tilstrekkelig til å finansiere alle de norske partnerne. Norges andel av EU-bidraget ble 484 000 euro, som tilsvarer 2,5 % av EUs prosjektstøtte i Call 2.

Tema for Call 3 (2010) var IKT-løsninger for eldre i selvbetjeningssamfunnet. Det kom inn 93 søknader, hvorav 6 med norske partnere. 22 prosjekter ble realisert, hvorav tre med norsk koordinator, to av dem SMB. Den norske bevilgningsrammen var 800 000 euro pluss tilskudd fra EU, som dekket norsk deltakelse i de tre støtteverdige prosjektene. Norge ble tildelt 617 000 Euro fra EU, dvs. 4,5 % av EUs prosjektstøtte i Call 3.

Call 4 (2011) gjaldt IKT løsninger som forbedrer eldres mobilitet i og utenfor hjemmet. Ved denne utlysningen ble rammen for nasjonal støtte fra Norge redusert til 600 000 Euro. Av de 107 søknadene som kom inn, hadde 7 norske partnere. Fem av disse ble evaluert til å være støtteverdige, deriblant det som fikk høyest score i evalueringen. Budsjetbegrensninger gjorde at kun to prosjekter med norske partnere blir realisert. Samlet støtte til norske partnere er 780 000 Euro, hvorav 343 000 (44,02 %) er bidrag fra EU. Siden ikke alle prosjekter under Call 4 er kontraktsfestet p.t, er det ikke klart hvor stor andel av EU-støtten som tilfaller Norge i denne runden, men den forventes å bli noe mindre enn ved forrige utlysning (ca. 2%) fordi den nasjonale bevilgningsrammen var lavere i Call 4.

Samlet støtte til de tolv prosjektene med norske partnere under AALs utlysninger i årene 2008-2011 (Call 1-4) er 39,2 mill. NOK, fordelt med 23 mill. fra norske kilder og 16 (vel 2 mill. euro) fra EU-kommisjonen (FP7 via AALA).

Suksesshistorier:

1: Prosjektet «Game-based mobility training and motivation of senior citizens» kom på førsteplass blant 107 søknader til Call 4. Prosjektet ledes fra Spania, og har tre norske partnere: Forsknings-selskapet Norut i Tromsø, firmaet Cyberlab AS i Trondheim, med Tromsdalen menighet i Tromsø som brukerpartner.

2: Under AAL Forum 2011 vant prosjekter med norske partnere - IS-Active og CapMouse - andre og tredjeplassen i konkurransen «AAL Forum Award 2011», der 60 AAL-prosjekter deltok. Prisen ble tildelt de mest lovende prosjekter fra Call 1 og 2, og juryen vurderte prosjektene ut fra kriteriene nivå på innovasjon, kvalitet og markedspotensial.

Prosjektet IS-Active, «Inertial Sensing Systems for Advanced Chronic Condition Monitoring and Risk Prevention» utvikler og utprøver individuelt tilpassede helseløsninger for personer med kroniske lidelser, spesielt eldre, basert på miniatyrstyrte bevegelsessensorer. Prosjektet ledes av Universitetet i Twente, Nederland. Norske partnerne er Nasjonalt Senter for Samhandling og Telemedisin (NST) og forskningsinstituttet NORUT, begge i Tromsø. Prosjektet fokuserer på KOLS, som i dag er den fjerde største dødsårsak i verden. Tatjana M. Burkow, NST, leder den norske delen av prosjektet.

I prosjektet CapMouse, «Development of a Capacitive Oral Interface for Elderly and Disabled Persons», utvikles en tungestyrte pc-mus som styres ved hjelp av sensorer som er plassert utenfor munnen. Tungen har vist seg å være et godt alternativ for mennesker som trenger "handsfree" styringsredskap pga nedsatt funksjonsevne i armer og overkropp. Prosjektet ledes fra Norge og har partnere fra Belgia og Sverige. Initiativtaker og koordinator er Tomas Brusell fra Brusell Dental AS på Kongsberg.

TILTAK

a. Økt mobilisering

AAL-utlysningene kunngjøres gjennom IT Funk-programmet og Forskningsrådets nyhetsbrev og informasjonsmøter om europeiske finansieringsmuligheter for FoU og innovasjon.

Den norske søkermassen til AAL-utlysningene er mer enn stor nok i forhold til tilgjengelig støtte ved hver utlysning, med en god fordeling på bedrifter, forskningsmiljø og brukere. Fra og med Call 2 stilles det krav om 50 % egenandel fra alle norske partnere, og dette har ikke ført til lavere interesse for AAL i Norge.

b. Tiltak for bestemte målgrupper

Alle potensielle deltakere må kontakte norsk NCP før søknad sendes, og det informeres da om at alle prosjekter med norske partnere må ha med norske brukere, alene eller i samarbeid med norsk bedrift og/eller forskningsmiljø.

c. Tiltak for å forsterke nasjonalt prioriterte områder

Norge er en sterk pådriver for bred brukermedvirkning i AAL, både i organisasjonens egne organer, prosjektene, evalueringspaneler, høringsmøter og nettverk.

d. Tiltak for strategisk posisjonering

Norge deltar aktivt i AALAs generalforsamling og forum av nasjonale programkoordinatorer, som utformer utlysningene.

e. Hvilke eventuelle koblinger finnes mellom AAL og Forskningsrådets nasjonale satsinger?

1: Forskningsrådets nye satsing «Flere aktive og sunne år» som starter i 2013 vil omfatte AAL.

2: Fra og med Call 5 våren 2012 vil HOD-finansierte program i SAH-divisjonen bidra med støtte til norske partnere i AAL-prosjekter, i tillegg til finansieringen fra NHD (internasjonalt samarbeid) via Innovasjonsdivisjonen. Den nasjonale bevilgningsrammen fra Norge i Call 5 er planlagt til 750 000 Euro, i tillegg kommer bidraget fra EU-kommisjonen.

FORENINGEN AALA (AAL ASSOCIATION)

AAL-programmet drives av en selvstendig forening, AAL Association (AALA), der landene er medlem gjennom sine finansieringsorganer. Foreningens generalforsamling fatter vedtak om utlysninger og prioriteringer av prosjekter, og denne prioritering realiseres så langt de respektive nasjonale midlene rekker. Fra norsk side er Forskningsrådet medlem i AALA, med Tron Espeli som norsk representant i AALA General Assembly (GA). I 2011 ble det avholdt fire GA-møter. I tillegg til planlegging og oppfølging av utlysninger, har viktige saker vært midtveis-evaluering av programmet, revisjon av foreningens statutter, samt rekruttering av permanent direktør etter flere år med interimsløsninger. Tron Espeli og Maja Arnestad, koordinator for IT Funk, er norske kontaktpersoner (NCP) for AAL. På vegne av Norge deltar Arnestad i det løpende arbeidet med utlysninger og prosjektoppfølgning gjennom deltakelse i kvartalsvise møter mellom nasjonale kontaktpersoner og AAL-sekretariatet, og i spesielle arbeidsgrupper for hver utlysning.